

**Reforma oświaty.
Sieć szkół, rekrutacja,
organizacja, ruch
kadrowy**

Agnieszka Pawlikowska

Rozdział I. Typy i rodzaje szkół

Konstytucja w art. 70 zapewnia każdemu obywatelowi prawo do nauki. Realizację tego prawa ustawodawca określa w akcie prawnym rangi ustawowej, wskazując cele i zadania, jakie ma realizować oświata w Polsce. Zarówno w obowiązującej obecnie OświatU, jak i w PrOśw określono strukturę organizacyjną, która ma zapewnić realizację tych celów.

1. Typy szkół

1.1. Szkoły i przedszkola

W systemie oświaty nie mogą funkcjonować inne jednostki oświatowe niż wskazane w art. 2 i 9 OświatU.

Wskazane jednostki oświatowe można podzielić na kilka grup. Pierwszą z nich będą stanowiły jednostki, które realizują przede wszystkim zadania związane z kształceniem, są to:

- 1) przedszkola, w tym z oddziałami integracyjnymi, przedszkola specjalne oraz inne formy wychowania przedszkolnego,
- 2) szkoły: podstawowe, gimnazja, ponadgimnazjalne, artystyczne.

Ustawodawca posługuje się na gruncie OświatU pojęciem „typ szkoły”. Sformułowanie to służy do rozróżnienia szkół w dwóch aspektach¹:

- 1) ich trójstopniowego podziału według poziomu edukacyjnego, na jakim kształcą one uczniów;
- 2) dodatkowo w ramach szerszej kategorii szkół ponadgimnazjalnych można wyróżnić także „podtypy”, jak zwłaszcza liceum ogólnokształcące, czy też szkoły policealne.

¹ M. Pilich, Ustawa o systemie oświaty. Komentarz, Warszawa 2013.

Szkołami różnych typów będą zatem: szkoła podstawowa, gimnazjum i szkoła ponadgimnazjalna, w przypadku której określenie „typ szkoły” wskazuje zarówno na etap kształcenia, jak i bliższą jego charakterystykę. Typy szkół są wyraźnie wskazane w art. 9 OświatU i są to:

- 1) **sześćcioletnia szkoła podstawowa;**
- 2) **trzyletnie gimnazjum**, dające możliwość dalszego kształcenia w szkołach, o których mowa w pkt 3 lit. a–c i e, w którym w ostatnim roku nauki przeprowadza się egzamin gimnazjalny;
- 3) **szkoły ponadgimnazjalne:**
 - a) trzyletnią zasadniczą szkołę zawodową, której ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie, a także dalsze kształcenie, począwszy od klasy drugiej liceum ogólnokształcącego dla dorosłych,
 - b) trzyletnie liceum ogólnokształcące, którego ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego,
 - c) czteroletnie technikum, którego ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego,
 - d) szkołę policealną dla osób posiadających wykształcenie średnie, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, umożliwiającą uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie,
 - e) trzyletnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, której ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa potwierdzającego przysposobienie do pracy.

Typy te można nazwać podstawowymi, już same szkoły ponadgimnazjalne zostały bowiem na tym poziomie ponownie podzielone w sposób, który można uznać za podział na podtypy w ramach jednego typu szkoły. Biorąc jednak pod uwagę podział na typy podstawowe, uznać należy, że został on dokonany przez ustawodawcę z uwagi na poziom wykształcenia uzyskiwany przez uczniów po ukończeniu szkoły danego typu – wykształcenie na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym. Za taką interpretacją przemawia fakt, że również w komentowanym przepisie określony został system weryfikacji uzyskanego wykształcenia, dokonywany za pośrednictwem egzaminów. Do systemu tego należy:

- 1) egzamin gimnazjalny,
- 2) egzamin potwierdzający kwalifikacje w danym zawodzie,
- 3) egzamin maturalny.

Biorąc pod uwagę tylko wskazane kryterium uzyskiwanego poziomu wykształcenia, nie ma podstaw do wyróżnienia dodatkowych typów szkół, do których należałyby np. wyłącznie licea czy technika, w każdym bowiem z tych przypadków uczeń uzyskuje podobny poziom wykształcenia, również weryfikowany w podobny sposób, czyli poprzez egzamin maturalny. Podtypy szkół ponadgimnazjalnych nie różnią się zatem pod względem poziomu uzyskiwanego wykształcenia, ale jego profilu. Ustawodawca, wyróżnia-

jąc poszczególne typy szkół, brał pod uwagę zarówno poziom wykształcenia, jak i profil nauczania w danej szkole. Za interpretacją taką przemawia również ust. 3 w art. 9 OświatU, zawierający delegację dla ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, do określenia typów szkół artystycznych publicznych i niepublicznych, które to typy szkół wyróżnia właśnie profil kształcenia.

1.2. Szkoły artystyczne

Wykonaniem upoważnienia z art. 9 ust. 3 OświatU jest TypSzkArtR. Akt ten określa typy szkół artystycznych publicznych i niepublicznych, realizujących kształcenie ogólne i kształcenie artystyczne. Do szkół tych zaliczamy szkoły muzyczne, plastyczne i baletowe.

Zgodnie z TypSzkArtR szkoły muzyczne dzielą się na:

- 1) ogólnokształcące szkoły muzyczne I stopnia – szkoły o sześcioletnim cyklu kształcenia, w których w ostatnim roku nauki przeprowadza się sprawdzian, dające wykształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej oraz podstawy wykształcenia muzycznego,
- 2) ogólnokształcące szkoły muzyczne II stopnia – szkoły o sześcioletnim cyklu kształcenia, w których w klasie III przeprowadza się egzamin gimnazjalny, dające wykształcenie ogólne w zakresie gimnazjum i liceum ogólnokształcącego, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie muzyk po zdaniu egzaminu dyplomowego, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

Szkoły plastyczne według TypSzkArtR dzielą się na:

- 1) ogólnokształcące szkoły sztuk pięknych – szkoły o sześcioletnim cyklu kształcenia, w których w klasie III przeprowadza się egzamin gimnazjalny, dające wykształcenie ogólne w zakresie gimnazjum i liceum ogólnokształcącego, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie plastyk po zdaniu egzaminu dyplomowego, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- 2) licea plastyczne – szkoły o czteroletnim cyklu kształcenia, dające wykształcenie ogólne w zakresie liceum ogólnokształcącego, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie plastyk po zdaniu egzaminu dyplomowego, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

Szkoły baletowe to ogólnokształcące szkoły baletowe o dziewięcioletnim cyklu kształcenia, w których w klasie III przeprowadza się sprawdzian, a w klasie VI – egzamin gimnazjalny, dające wykształcenie ogólne w zakresie klas IV–VI szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie tancerz po zdaniu egzaminu dyplomowego, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego.

Z kolei typy szkół artystycznych, publicznych i niepublicznych, realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne, to:

- 1) szkoły muzyczne, w tym szkoły muzyczne I stopnia – szkoły o sześcioletnim lub czteroletnim cyklu kształcenia w zależności od wieku ucznia, dające podstawy wy-

- kształcenia muzycznego, oraz szkoły muzyczne II stopnia – szkoły o sześcioletnim lub czteroletnim cyklu kształcenia w zależności od specjalności kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie muzyk po zdaniu egzaminu dyplomowego;
- 2) szkoły baletowe – szkoły sztuki tańca o dziewięcioletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie tancerz po zdaniu egzaminu dyplomowego;
 - 3) szkoły sztuki cyrkowej – szkoły o trzyletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie aktor cyrkowy po zdaniu egzaminu dyplomowego;
 - 4) szkoły policealne, do których należą szkoły policealne muzyczne – szkoły o trzyletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie aktor scen muzycznych po zdaniu egzaminu dyplomowego, oraz szkoły policealne plastyczne – szkoły o dwuletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie plastyk po zdaniu egzaminu dyplomowego;
 - 5) szkoły pomaturalne bibliotekarskie i animatorów kultury – szkoły o dwuletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie bibliotekarz albo animator kultury po zdaniu egzaminu dyplomowego.

Na podstawie art. 13 ZmOświatU16(2) z dnia 1.9.2017 r. likwiduje się klasy pierwsze dotychczasowej dwuletniej szkoły pomaturalnej bibliotekarskiej i animatorów kultury, w związku z tym na rok szkolny 2017/2018 nie będzie prowadzona rekrutacja kandydatów do klasy pierwszej.

Od dnia 1.10.2016 r. nie tworzy się nowych publicznych i niepublicznych szkół pomaturalnych bibliotekarskich i animatorów kultury, natomiast niepublicznym szkołom pomaturalnym bibliotekarskim i animatorów kultury nie mogą być nadane uprawnienia szkoły publicznej.

Z dniem 1.9.2018 r. dwuletnia szkoła pomaturalna bibliotekarska i animatorów kultury zostanie zniesiona, a w konsekwencji wygasną wpisy do ewidencji niepublicznych szkół artystycznych, dotyczące niepublicznych szkół pomaturalnych bibliotekarskich i animatorów kultury, a także wydane zezwolenia osobom prawnym lub osobom fizycznym na prowadzenie publicznych szkół pomaturalnych bibliotekarskich i animatorów kultury.

2. Rodzaj szkoły

Pojęcie typu szkoły określonej na gruncie art. 9 OświatU ma znaczenie w dalszych przepisach OświatU, np. przy art. 62 OświatU. Ustawa o systemie oświaty posługuje się nie tylko pojęciem „typ szkoły”, lecz w niektórych z jej przepisów występuje także pojęcie „rodzaj szkoły”, które nie zostało w OświatU w żaden sposób zdefiniowane. Poszczególne pojęcia, jak: szkoła specjalna, szkoła artystyczna, szkoła integracyjna, szkoła dwujęzyczna, szkoła dla dorosłych, ustawodawca określa definicją legalną w art. 3 OświatU. Niemniej jednak nie jest w tym zakresie konsekwentny. Przykładowo art. 2 OświatU wskazuje,

że do szkół podstawowych zaliczać można zarówno szkoły ogólnodostępne, jak i szkoły podstawowe specjalne, integracyjne, z oddziałami integracyjnymi i sportowymi, sportowe i mistrzostwa sportowego. Te właśnie jednostki systemu oświaty są rodzajami szkół zawartymi w ramach typu, jakim jest szkoła podstawowa. Podobnie jest w przypadku pozostałych typów szkół. Do typu, jakim są gimnazja, zaliczyć możemy gimnazja specjalne, integracyjne, dwujęzyczne, z oddziałami integracyjnymi, dwujęzycznymi, sportowymi i przysposabiającymi do pracy, sportowe i mistrzostwa sportowego.

Rodzaje szkół ponadgimnazjalnych to szkoły specjalne, integracyjne, dwujęzyczne, z oddziałami integracyjnymi, dwujęzycznymi i sportowymi, sportowe, mistrzostwa sportowego, rolnicze i leśne.

Pamiętając, że zgodnie z art. 3 pkt 1 OświatU ustawodawca nakazuje interpretować przepisy, w których użyto sformułowania „szkoła”, jako te dotyczące również przedszkoli, to należy się zastanowić, czy na gruncie art. 2 pkt 1 OświatU nie zostały również wyodrębnione rodzaje przedszkoli: przedszkola z oddziałami integracyjnymi, przedszkola specjalne. Prawidłowe określenie typu, a także rodzaju szkoły ma ogromne znaczenie. Dla przykładu art. 80 ust. 3 OświatU wskazuje szkoły uprawnione do otrzymywania dotacji z JST, obowiązanych do prowadzenia odpowiedniego typu i rodzaju szkół. Z kolei art. 82 ust. 2 pkt 2 OświatU wskazuje, że zgłoszenie do ewidencji szkół i placówek niepublicznych powinno zawierać określenie odpowiednio typu i rodzaju szkoły lub placówki. Podstawowym rozróżnieniem dokonywanym przy wpisywaniu do ewidencji jest określenie, czy szkoła ta jest dla dzieci i młodzieży, czy dla dorosłych oraz czy jest to szkoła specjalna.

W wyniku tzw. noweli przedszkolnej (ZmOświatU13) powstały jeszcze kolejne rodzaje placówek przedszkolnych:

- 1) przedszkole niepubliczne wyłonione w konkursie, któremu dotacja wypłacana jest w wysokości równej wydatkom bieżącym przewidzianym na jednego ucznia w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę, pomniejszonym o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy;
- 2) inna forma wychowania przedszkolnego wyłoniona w konkursie, której dotacja będzie wypłacana w wysokości równej 50% wydatków bieżących przewidzianych na jednego ucznia w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę, pomniejszonym o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy.

Tabela 1. Typ, podtyp i rodzaj szkoły – przykłady

Szkoła	Typ	Podtyp	Rodzaj
Szkoła ponadgimnazjalna – szkoła policealna dla dorosłych	szkoła ponadgimnazjalna	szkoła policealna	dla dorosłych
Szkoła ponadgimnazjalna – trzyletnie liceum ogólnokształcące dla młodzieży	szkoła ponadgimnazjalna	trzyletnie liceum ogólnokształcące	dla młodzieży
Trzyletnie gimnazjum dla dorosłych	trzyletnie gimnazjum		dla dorosłych

Szkoła	Typ	Podtyp	Rodzaj
Sześćoletnia szkoła podstawowa dla dzieci i młodzieży	sześćoletnia szkoła podstawowa		dla dzieci i młodzieży
Sześćoletnia szkoła podstawowa specjalna dla dzieci i młodzieży	sześćoletnia szkoła podstawowa		specjalna, dla dzieci i młodzieży

Źródło: opracowanie własne.

3. Pozostałe placówki systemu oświaty według ustawy o systemie oświaty

Kolejną grupę stanowią będą placówki wspierające szeroko rozumiany proces kształcenia, które mają umożliwić dostosowanie procesu kształcenia do konkretnych potrzeb ucznia, zapewnią pomoc psychologiczno-pedagogiczną, a także wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych, tak aby umożliwić realizację procesu kształcenia. Są to:

- 1) poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne udzielające dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także pomagające uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- 2) młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki umożliwiające dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 16 ust. 7 oraz art. 14 ust. 3 OświatU, realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;
- 3) placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

Kolejną grupę jednostek oświatowych stanowią placówki, które zapewniają uczniom rozwijanie zainteresowań i zajęcia w czasie wolnym od nauki, a uczniom dorosłym podniesienie kwalifikacji. Należą do nich:

- 1) placówki oświatowo-wychowawcze, w tym szkolne schroniska młodzieżowe, umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego;
- 2) placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych;
- 3) placówki artystyczne – ogniska artystyczne umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień artystycznych.

Czwartą grupę stanowią placówki, których zadanie polega na podnoszeniu kwalifikacji kadr oświaty i są to:

- 1) zakłady kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli (od 1.10.2016 r. są to tylko placówki doskonalenia nauczycieli – w związku ze ZmOświatU14),
- 2) biblioteki pedagogiczne,
- 3) kolegia pracowników służb społecznych.

4. Organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe

Zadania oświatowe określone w art. 1 OświatU są realizowane nie tylko przez szkoły i placówki prowadzone przez JST, lecz także przez osoby fizyczne lub prawne, niezaliczane do sektora finansów publicznych (wskazuje na to art. 5 ust. 2 OświatU).

Wyjątkiem od tej zasady są szkoły i placówki zakładane przez poszczególnych ministrów, którym OświatU w art. 5 ust. 3a–3f przydzieliła szczególne kompetencje w zakresie zakładania szkół danego rodzaju. Minister edukacji narodowej – zgodnie z OświatU – prowadzi szkoły oraz szkolne punkty konsultacyjne przy:

- 1) przedstawicielstwach dyplomatycznych,
- 2) urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Minister ten prowadzi także publiczne placówki doskonalenia zawodowego.

Ponadto minister edukacji narodowej może zakładać i prowadzić:

- 1) publiczne szkoły i placówki o charakterze eksperymentalnym,
- 2) publiczne placówki kształcenia ustawicznego o zasięgu ogólnokrajowym.

Do kompetencji ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zarezerwowano zakładanie i prowadzenie publicznych szkół artystycznych (szkół baletowych, szkół muzycznych, szkół sztuk pięknych, szkół sztuki cyrkowej, szkół policealnych artystycznych), a także placówek, o których mowa w art. 2 pkt 7 OświatU (tj. burs i internatów) dla uczniów plastycznych szkół artystycznych, a także placówek doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych. Zgodnie z art. 32a OświatU minister kultury w porozumieniu z ministrem edukacji narodowej w drodze SpecJedNadzR utworzył „Centrum Edukacji Artystycznej”, które sprawuje nadzór pedagogiczny, a także wykonuje zadania, o których mowa w art. 5 ust. 7 OświatU.

Ministrowi ds. rolnictwa powierzono zakładanie i prowadzenie:

- 1) szkół i placówek rolniczych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, a także prowadzenie publicznych placówek doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych,
- 2) szkół leśnych.

Natomiast minister sprawiedliwości może zakładać i prowadzić publiczne szkoły i placówki w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich przy zakładach karnych i aresztach śledczych.

Ustawodawca w art. 5 ust. 5–5b OświatU dokonał dalszego podziału i wskazał, jakie typy szkół i placówek mogą być prowadzone w ramach poszczególnych szczebli podziału administracyjnego kraju.

Do zadań gminy należy zakładanie i prowadzenie:

- 1) publicznych przedszkoli, w tym z oddziałami integracyjnymi,
- 2) przedszkoli specjalnych,
- 3) innych form wychowania przedszkolnego,

- 4) szkół podstawowych,
- 5) gimnazjów, w tym z oddziałami integracyjnymi.

Do zadań powiatów należy zakładanie i prowadzenie:

- 1) szkół podstawowych specjalnych,
- 2) gimnazjów specjalnych,
- 3) szkół ponadgimnazjalnych, tj. trzyletniej zasadniczej szkoły zawodowej, trzyletniego liceum ogólnokształcącego, czteroletniego technikum, szkoły policealnej,
- 4) trzyletniej szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy,
- 5) szkół sportowych i mistrzostwa sportowego (bez względu na typ szkoły),
- 6) placówek oświatowo-wychowawczych, w tym schronisk młodzieżowych,
- 7) placówek kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego,
- 8) poradni psychologiczno-pedagogicznych,
- 9) młodzieżowych ośrodków wychowawczych,
- 10) młodzieżowych ośrodków socjoterapii,
- 11) specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych,
- 12) burs szkolnych.

Szkoły i placówki oświatowe nie posiadają osobowości prawnej, gdyż zgodnie z art. 33 KC osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną. Szkoły i placówki oświatowe takiej osobowości prawnej nie mają. Przepisu takiego próżno szukać w szczególności w regulacjach OświatU.

Placówki kształcenia ustawicznego stanowią jednostki organizacyjne prowadzące działalność oświatową, jednak nie mogą one we własnym imieniu nabywać praw ani zaciągać zobowiązań. Takie uprawnienia przysługują natomiast jednostkom zakładającym i prowadzącym te placówki, wymienionym w art. 5 ust. 2 OświatU. Jednostki prowadzące wspomniane placówki ponoszą także odpowiedzialność za ich działalność, co wynika z art. 5 ust. 7 OświatU (post. SA we Wrocławiu z 16.1.2012 r., I A/Cz 32/12, Legalis). Dodanie przez ZmOświatU16(2) w art. 5 ust. 7 punktu 5 ma na celu usunięcie luki prawnej dotyczącej wykonywania przez organ prowadzący czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki.

Do 2009 r. (nowelizacja ZmOświatU09) jednostka samorządu terytorialnego nie mogła posłużyć się innymi podmiotami w celu wykonywania zadań własnych w zakresie oświaty. Jak zauważył NSA w wyr. z 9.2.2006 r. (I OSK 1372/05, Legalis), OświatU – w art. 104 ust. 1 oraz art. 105 – zalicza do obowiązkowych zadań własnych gmin prowadzenie szkół podstawowych i przedszkoli. Obowiązkowy charakter tych zadań powoduje, że gmina nie może z ich wykonywania zrezygnować, czy też przekazać do wykonywania innemu podmiotowi – nawet fundacji, na której powstanie i działalność będzie wywierała znaczący wpływ. Sąd stwierdził również w przytoczonym wyroku, że to gmina zakłada wskazane w art. 5 ust. 5 OświatU placówki oraz następnie je prowadzi. Konsekwencją przekazania zadania własnego na rzecz fundacji, wynikającą z kolei z art. 5 ust. 7

OświatU, byłaby sytuacja, że to właśnie władze fundacji będącej organem założycielskim odpowiadałyby za działalność szkoły lub placówki, a nie gmina.

5. Typy i rodzaje szkół i placówek oświatowych wg ustawy – Prawo oświatowe

5.1. Nowa struktura szkolnictwa

Reforma oświaty, która zasadniczo wejdzie w życie od 1.9.2017 r., zmienia strukturę szkolnictwa. Zgodnie z art. 2 i 18 PrOśw system oświaty obejmuje:

- 1) **przedszkola**, w tym z oddziałami integracyjnymi lub specjalnymi, przedszkola integracyjne i specjalne oraz inne formy wychowania przedszkolnego;
- 2) **szkoły**:
 - a) **podstawowe**, w tym: specjalne, integracyjne, z oddziałami przedszkolnymi, integracyjnymi, specjalnymi, przysposabiającymi do pracy, dwujęzycznymi, sportowymi i mistrzostwa sportowego, sportowe i mistrzostwa sportowego,
 - b) **ponadpodstawowe**, w tym: specjalne, integracyjne, dwujęzyczne, z oddziałami integracyjnymi, specjalnymi, dwujęzycznymi, sportowymi i mistrzostwa sportowego, sportowe, mistrzostwa sportowego, rolnicze, leśne, morskie, żegluga śródlądowej oraz rybołówstwa,
 - c) **artystyczne**.

Ważne

Zapis art. 2 PrOśw wskazuje, iż w art. 2 pkt 2 ppkt a–c PrOśw ustawodawca wskazał rodzaje poszczególnych typów szkół. Wyszczególniono ich rodzaje zarówno na poziomie przedszkola, jak i szkół. Dodatkowo w art. 4 PrOśw ustawodawca wprowadza definicje legalne poszczególnych rodzajów szkół, np. szkoły specjalnej, szkoły rolniczej, leśnej, morskiej, żegluga śródlądowej, szkoły dla dorosłych. Niemniej jednak podział ten na rodzaj szkoły nie jest zupełny, gdyż, o ile wyczerpuje podział w zakresie szkół dla dzieci i młodzieży, o tyle nie dzieli szczegółowo szkół dla dorosłych, np. na szkoły kształcące w zawodach medycznych.

Szkoły ponadpodstawowe dzielą się ponadto na następujące podtypy:

- 1) czteroletnie liceum ogólnokształcące,
- 2) pięcioletnie technikum,
- 3) trzyletnią branżową szkołę I stopnia,
- 4) trzyletnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy (szkoła specjalna przeznaczona wyłącznie dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi),
- 5) dwuletnią branżową szkołę II stopnia,
- 6) szkołę policealną dla osób posiadających wykształcenie średnie lub wykształcenie średnie branżowe, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku.

Nowym typem jednostki oświatowej w strukturze szkolnictwa są 3-letnie branżowe szkoły I stopnia oraz 2-letnie branżowe szkoły II stopnia.

5.2. Szkoła branżowa I stopnia

Od 1.9.2017 r. obecne 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe przekształcone zostaną w 3-letnią branżową szkołę I stopnia. Na rok szkolny 2017/2018 nie będzie prowadzona już rekrutacja do pierwszych klas dotychczasowych 3-letnich zasadniczych szkół zawodowych, za to rozpocznie się rekrutacja kandydatów do pierwszej klasy branżowej szkoły I stopnia. Na lata szkolne 2017/2018, 2019/2020 do branżowej szkoły I stopnia będzie przeprowadzana rekrutacja absolwentów gimnazjum, a od roku szkolnego 2019/2020 rekrutacja uwzględniająca absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej. W roku szkolnym 2017/2018 kształcenie w branżowej szkole I stopnia prowadzone będzie w zawodach ustalonych dla przekształcanej zasadniczej szkoły zawodowej. Uczniowie dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej, którzy nie uzyskają promocji do klasy programowo wyższej, będą kontynuowali naukę w odpowiedniej klasie branżowej szkoły I stopnia. W branżowej szkole I stopnia realizowane będzie kształcenie w zakresie jednej kwalifikacji. Po ukończeniu branżowej szkoły I stopnia i zdaniu egzaminu z jednej kwalifikacji absolwent uzyska dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, a także otrzyma wykształcenie zasadnicze branżowe. Uczniowie szkoły będą mogli kontynuować naukę w szkole branżowej II stopnia. Osoby dorosłe mogą kontynuować naukę w szkołach dla dorosłych, na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub potwierdzić poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych w drodze egzaminów eksternistycznych. Absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy nie będą kontynuować nauki w branżowej szkole II stopnia, będą mogli podjąć pracę lub wybrać liceum ogólnokształcące dla dorosłych, począwszy od II klasy, oraz zdecydować się na kwalifikacyjne kursy zawodowe.

5.3. Szkoła branżowa II stopnia

Uruchomienie branżowej szkoły II stopnia nastąpi 1.9.2020 r., gdy pierwsi absolwenci ukończą branżową szkołę I stopnia (tj. w 2020 r.). Szkoła ta umożliwi, bez przerywania nauki, przygotowanie się do egzaminu maturalnego. Branżowe szkoły II stopnia będą funkcjonowały w zawodach, które mają kontynuację na poziomie technika. Po ukończeniu szkoły II stopnia i po zdaniu egzaminu z zakresu drugiej kwalifikacji absolwent uzyska wykształcenie średnie branżowe oraz dyplom technika. Absolwent branżowej szkoły II stopnia będzie mógł przystąpić do egzaminu maturalnego, a po uzyskaniu świadectwa dojrzałości może kontynuować kształcenie na studiach wyższych.

5.4. Szkoła podstawowa dla dorosłych

Szkoła ta będzie obejmowała swoim zakresem kształcenie w klasach VII i VIII.

Tabela 2. Typ, podtyp i rodzaj szkoły – przykłady

Szkoła	Typ	Podtyp	Rodzaj
Szkoła ponadpodstawowa – szkoła policealna dla dorosłych	szkoła ponadpodstawowa	szkoła policealna	dla dorosłych
Szkoła ponadpodstawowa – czteroletnie liceum ogólnokształcące dla młodzieży	szkoła ponadpodstawowa	czteroletnie liceum ogólnokształcące	dla młodzieży, dwujęzyczne
Trzyletnia szkoła branżowa I stopnia dla młodzieży	szkoła ponadpodstawowa	trzyletnia branżowa szkoła I stopnia	dla młodzieży
Ośmioletnia sportowa szkoła podstawowa dla dzieci i młodzieży	ośmioletnia szkoła podstawowa		sportowa, dla dzieci i młodzieży
Ośmioletnia szkoła podstawowa specjalna dla dzieci i młodzieży	ośmioletnia szkoła podstawowa		specjalna, dla dzieci i młodzieży

Źródło: opracowanie własne.

5.5. Szkoły artystyczne

Na podstawie art. 18 ust. 4 PrOśw minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, w drodze rozporządzenia określi typy szkół artystycznych publicznych i niepublicznych. Zgodnie z komunikatem na stronach ministerstwa właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego struktura szkół artystycznych ma wyglądać następująco:

- 1) typy szkół artystycznych publicznych i niepublicznych, realizujących kształcenie ogólne i kształcenie artystyczne:
 - a) szkoły muzyczne:
 - ogólnokształcące szkoły muzyczne I stopnia – szkoły o ośmioletnim cyklu kształcenia, w których w ostatnim roku nauki przeprowadza się egzamin ósmoklasisty oraz egzamin końcowy, dające wykształcenie ogólne w zakresie klas I–VIII szkoły podstawowej oraz podstawy zawodowego wykształcenia muzycznego,
 - ogólnokształcące szkoły muzyczne II stopnia – szkoły o sześcioletnim cyklu kształcenia, w których w klasie II przeprowadza się egzamin ósmoklasisty, dające wykształcenie ogólne w zakresie klas VII i VIII szkoły podstawowej i liceum ogólnokształcącego, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie muzyk po zdaniu egzaminu dyplomowego, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
 - b) licea plastyczne – szkoły o czteroletnim lub pięcioletnim cyklu kształcenia w zależności od specjalności kształcenia, dające wykształcenie ogólne w zakresie liceum ogólnokształcącego, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie plastyk po zdaniu egzaminu dyplo-

mowego, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;

- c) ogólnokształcące szkoły baletowe – szkoły o dziewięcioletnim cyklu kształcenia, w których w klasie V przeprowadza się egzamin ósmoklasisty, dające wykształcenie ogólne w zakresie klas IV–VIII szkoły podstawowej i liceum ogólnokształcącego, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie tancerz po zdaniu egzaminu dyplomowego, a także uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- 2) typy szkół artystycznych publicznych i niepublicznych, realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne:
- a) szkoły muzyczne:
 - szkoły muzyczne I stopnia – szkoły o sześcioletnim lub czteroletnim cyklu kształcenia, w zależności od wieku ucznia, w których w ostatnim roku nauki przeprowadza się egzamin końcowy, dające podstawy zawodowego wykształcenia muzycznego,
 - szkoły muzyczne II stopnia – szkoły o sześcioletnim lub czteroletnim cyklu kształcenia, w zależności od specjalności kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie muzyk po zdaniu egzaminu dyplomowego;
 - b) szkoły sztuki tańca – szkoły o dziewięcioletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie tancerz po zdaniu egzaminu dyplomowego;
 - c) szkoły sztuki cyrkowej – szkoły o trzyletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie aktor cyrkowy po zdaniu egzaminu dyplomowego;
 - d) szkoły policealne:
 - szkoły policealne muzyczne – szkoły o trzyletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie aktor scen muzycznych po zdaniu egzaminu dyplomowego,
 - szkoły policealne plastyczne – szkoły o dwuletnim cyklu kształcenia, umożliwiające uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie plastyk po zdaniu egzaminu dyplomowego.

Do ogólnokształcącej szkoły muzycznej II stopnia będą przyjmowani zarówno absolwenci szkoły muzycznej I stopnia, jak i uczniowie ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia, którzy uzyskają promocję w klasie szóstej. Absolwenci ogólnokształcącej szkoły muzycznej będą mogli ubiegać się o przyjęcie do ogólnokształcącej szkoły muzycznej II stopnia – do klasy wyższej niż pierwsza, w trybie określonym w art. 142 ust. 7 PrOśw.

5.6. Pozostałe placówki systemu oświaty według ustawy – Prawo oświatowe

Drugą grupę jednostek oświatowych stanowią, tak jak to miało miejsce w OświatU, placówki wspierające szeroko rozumiany proces kształcenia, które mają umożliwić dostosowanie procesu kształcenia do konkretnych potrzeb ucznia, zapewnią pomoc psycholo-

giczno-pedagogiczną, a także wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych, tak aby umożliwić realizację procesu kształcenia. Są to:

- 1) poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne udzielające dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także pomocy uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- 2) młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze umożliwiające dzieciom i młodzieży, o których mowa w art. 36 ust. 17 PrOśw, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna, realizację odpowiednio obowiązku, o którym mowa w art. 31 ust. 4 PrOśw, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki;
- 3) placówki zapewniające opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

Kolejną grupę jednostek oświatowych stanowią placówki, które zapewniają uczniom rozwijanie zainteresowań i zajęcia w czasie wolnym od nauki, a uczniom dorosłym podnoszenie kwalifikacji. Należą do nich:

- 1) placówki oświatowo-wychowawcze, w tym szkolne schroniska młodzieżowe, umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego,
- 2) placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego, umożliwiające uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych,
- 3) placówki artystyczne – ogniska artystyczne umożliwiające rozwijanie zainteresowań i uzdolnień artystycznych.

Czwartą grupę stanowią placówki, których zadanie polega na podnoszeniu kwalifikacji kadr oświaty i są to:

- 1) placówki doskonalenia nauczycieli,
- 2) biblioteki pedagogiczne,
- 3) kolegia pracowników służb społecznych.

Podstawa prawna:

- art. 33 KC,
- art. 70 Konst,
- art. 2, art. 3, art. 5 ust. 2, 3a–3f, 5–5b, 7, art. 9 ust. 3, art. 14 ust. 3, art. 16 ust. 7, art. 32a, art. 62, art. 80 ust. 3, art. 82 ust. 2 pkt 2, art. 104 ust. 1, art. 105 OświatU,
- art. 2 pkt 2 ppkt a–c, art. 4, art. 18, art. 31 ust. 4, art. 36 ust. 17, art. 142 ust. 7 PrOśw,
- art. 13 ZmOświatU16(2).

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl